

ACC. N:R

M. 9506: 1-7.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Joh. Sjöquist

Härad: Västra

Adress: Lönsåsa, Hultsjö

Socken: Hultsjö

Berättat av:

Uppteckningsår: 1944

Född år 1883 i Hultsjö

Nässlor i folklig tradition. s. 1-4.

L. u. F. 28.

Mätning v. sjukdom. s. 5-7.

H. G. 16.

(2)

ACC. N.º M. 9506:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nässlorra i Folkteatiken.

1. Namnet på nässlorna har alltid varit på sin
trakt både "nättler" och näcklor några au-
der namn har g. förkommit varit på ort.
2. Bruket att tillvarata nässlor av av gamm-
mal datum, och ändamålet för detta, har dels
 varit för matlagning, dels för att buda något
sorts läkemedel som till behandling av lä-
set, men till detta används även nässlornas
blad som skulle kokas innan det inspökes, röt-
ternas lösmat skulle kokas färskt, och det
 ansigs att av detta preparat skulle läsa
 såna lösa, de nässlor som för detta ändamål
 togs tillvara som endast de större nässlorna
3. Till matlagning används nässlorna för i
 tiden huvudsakligen till sål a. s. "nättle eller
 näcklekål." Nässlorna kokades först jäväll-
 des, varefter de kokades tillammans med fläsk

(4)

ACC. N:R M. 9506:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De delar av näsken som används här för var endast de mjuka och spröda bladen. Nässtammen kunde uppklemtas med gräslök och matkätten kallades söt och slätt, som man nådde näskle eller nättelkål. Det nässtor ätits på några beständ dag har jag & hört tales om, men däremot är vären var tiden för nässtorans användning är på kort och sker ännu i min trakt så fort de lågar växa så skulle alltid ätas nässelkål och ansågs ären som en delikatess. Några bestända seder såsom nyga i äst eller några andra seder har & förekommit på min trakt.

4. De djur som man brukade ge nässtor var härd höns och gäkrattur, om vären då nässtor var spröta fingo gäkratturen dem ridarna de sladdes med smut förtädes gärna av kreaturen. Till hönsen kaskades de och blandades med havre-mjöl som blandades till en tjock gröt som av

hönser gärna förtäras. De man bestrafat Tullu
nässtor till vinderfoden at kreaturen har jag & hört ta-
las om, eller om näsborna har haft någon särskild
svavelse har jag heller & hört Tullu om. De djur som
näsborna skulle vara stadiga för vad Skannese rader
det

5. De man avant nässtor till någon sorts opicnad
har aldrig förekommit i min Trakt.

6 & 7. heller har jag hört berättas om att någon kind
berättas av nässtor

7. Har hört berättas att det finns kunde jägas
med nässtor men hur jägen besettes eller
tillrägöjgörelsen har jag & kunnat gå på för.

8. Nästor på min Trakt har & behövt odlas utan
de anses i stället som ett nytt ogräs.

9. Tiderna för blomningen sker i ganska tidigt sta-
dium på Våren, sedan då plantan är omkring 20
a 25 c.m. hög, och då säga det att nässtor & fram

(8)

ACC. N:R M. 9506:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

användas till matlagning på grund av blomningen
men vad som är förbundet med detta kan jag ge
någon upplysning om ty jag har & här sagt be-
rättas härom

10. För användas en vilt på liknande sätt till mat-
lagning den kallas Skälla eller Skäld den an-
vänds i mitt hem för omkring 50 år sen men an-
vänds mest till någon sorts stuvning "Doppa"
eller närmare bestämt kallat "Mäldadoppa".

Simona Kulltjärn i oktober 1944

Joh. Sjögren

ACC. N:R M. 9506:5.

Ok. 16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mätning vid gjukdorn:

Mätning vid gjukdornen ha på minns Teakt för
sakommit ganska opersant, men jag har
likväl lyckats få reda på några detaljer
av ganska litet olika slag. En fröken
Lena född 1863 i "Brettigö" berättar att hon
hört tales om mätning av gjukdornar och
särskilt karnajukdorn, spriset "Skrovan"
= Engalsta gubbar, de vid tillgick på
att det svättes på armar och ben även
om huvudet svättes samt överallt på kropp-
pen och särskilt nog svättes där man
trodde eller ansåg att gjukdornen gaus till
Teaten till denna mätning skulle vara
av hemmapuppen linnesträd och under
mätningen lages vissa knutar på träden
huru långt det skulle vara mellan varje
knut eller vad de skulle vara till för

(4)

ACC. NR M. 9506.6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fröken Lindberg & sive andra sig. Dessa mättnings-
skådar brändes sedan på smältningen upp,
men dess längs tevdansen skulle behållas
innan dessa brändes upp här jag & tannat
på någon upplysning osv. Vidare berättas
Fröken Lindberg att mellan de olika tann-
tarna på tåten mättes med fingererna
och tillgick på att man öppnade ut handen
och sedan mättes från tannspetsen som ut-
gångspunkt till långfingerets spets, men
om denna mätning skulle vara någon sorts
undersökning, eller något botemedel kom-
mer & ihåg om någon upplysning osv.
Vidare berättas hemmanvärdinnan Albert Jean-
son Hobma Skuttsjö, att hans mor talade
om att när han var liten led av "skervar"
= Englands sjukhus, och en o.k. klok gammal
sökte och att hon för nämnda sjukdoms prä-

hängde något sortis bälte som gick från ena
öret till den andra över bröstet och magen
med samt ena höften, när detta var gjort
mittes längden på detta förhäng, samt slog
en del knutar på sidan och överlämnade
sedan träden till modern, som i sin tur
efter några tid kände upp dem.

En Mathias Petersson f. 1878 i Linnäs Nustjärn
berättar att man gick i tiden vid sjukdom i
magen, tog man vanligtvis och gick ut i
stallet där häst fanns efter hästsjorden och tog
den om magen, det ansågs skulle lindra
sjukdomen ja till och med bota den.

Efter hand som sjukdomen gick till för-
bättring gick man flytta in till häst
hästsjorden, man gick i regel bära den
tills sjukdomen var över.

Linnäs Nustjärn i oktober 1944 Joh. Sjögren